

Előfizetési díj.

Videkre postán vagy helyben házhoz hordva	
Egy évre	15 frt.
Félévre	8 „
Négy évre	4 „
Egy helyben	1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 7 kr.

Megjelenik minden nap, az ünnepeknapok kivételével.

Szerkesztői szállítás:

Főter 4-ik szám hová a lap szellemi részét illető közlemények címzendők.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

AZ ÉRTÉKESBBI CIKKEK DIJÁZTATNAK.

Kéziratok nem adnak vissza.

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Kiadó-hivatal

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

„KELET”

politikai és közgazdasági napilap

1875. utolsó negyedére.

A „Kelet” előfizetési ára:

Félévre	8 frt.
Négy évre	4 „
Egy helyben	1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 7 kr.

A megrendelések legcélszerűbben postai utalvánnyal alólt könyvkereskedésbe küldendők.

Nyolc egyszerre beküldött előfizetés után tisztelt példánnyal szolgálunk.

STEIN JÁNOS,

a „Kelet” kiadója.

A birtokrendezésről az erdélyi részekben.

Ajánlja az erdélyi-részi képviselők és a kereskedelmi, ipari, és földmívelési-ügyi miniszter figyelmébe

az Erdélyi gazdasági egyesület egy tagjától.

III.

Megerőlt cikkünkben rámutattunk a birtok-részek elaprózott voltára.

Pontos statisztikai adatokkal nem rendelkezünk ugyan az ország egész birtok-részeitek minimal nagyságáról és számáról — de annyi bizonyos, hogy a 100—200 négyszögletes birtok-részek nem tartoznak a ritkaságok közé. Már maga a parcellák e csekély terjedelme akadályt szorít minden jobb gazdálkodásnak, nem említhetjük a körülményt, hogy még ezekhez a kis földszalagocskákhoz is gyakran alig-alig lehet hozzáférni.

A hatrok célszerűtlen beosztása nem természetes viszonyokból származott, hanem különböző gazdasági állapotok összeredménye — de aki sem állíthatja, hogy bármilyen legyen az oka, a birtok-részeket mai összevisszasága valamiképpen célszerű és gyakorlati volna, mert ez idézte elő a legelő-kényszt s evel az értelmiséget egészen alávetette a teljesen miveletlen többségnek.

A hatrok mai rendezetlensége, más

hátrányai mellett, egyként nyomja a nagyobb és kisebb föld-birtokosokat. Mert vagy észszerűtlen haszonbéri rendszert teremt, vagy oly gazdálkodási rendszerre kényszeríti az értelmesebb kisbirtokost is, a mely már magában, gyakorlatilag s mégis ahhoz kell alkalmazkodnia emennek is, mivel valamilyen szomszédja azt követi. E szerint, hiába szerzett magának a földbirtokos életmódja körében korszerű ismereteket; hiába tervel észszerű számítással: mert ismereteit, terveit érvényesítenie, keresztül vinnie egyszerűen lehetetlen. A föld elaprózott volta közvetlenül megakadályozza a földmívelés észszerű haladását, hasznos befektetéseket lehetetlennek tesz s még az érzéket, vágyat is elűzi, akármiféle javítás iránt. Ép ily kevéssé fejlődhet kik, továbbá a szakszerű miveltetés szükségzete — s mindennek természetes következtése az, hogy a földmíveléssel foglalkozó népség egészen elszegényedik, — s a határok ma érvényben levő rendezetlensége, kapcsolatban a törvénytelen legelő-kényszerrel annál végtetesebb az országra nézve, minél nagyobb ajtó nyílik a szomszédos országok versenyének s minél jobban fogjuk érezni e verseny nyomását.

Két nagyszabású reform volt az, a mely hivatva van az egész földmívelés teljes átalakítására. Az egyik e reformok közül volt a jobbágyság megszüntetése, s ez be van végezve; a másik, még fontosabb reform a birtok-viszonyok szabályozása, megszüntetése, illetőleg megváltása a még fennmaradt közös használatnak; megosztása a közös birtokoknak; csoportosítása a föld-részeknek, illetőleg szabályozása a határoknak és mezei utaknak, a föld jobb és szabad használatának céljából.

E két nagy reform elsége fől szabadtól jellemű volt; az utóbbi pedig arra van hivatva, hogy minden földmívelési viszonyt teljesen újja alakítsa, de még mindez ideig csak éppen a kezdeményezés stadiumában van, sőt el lehet mondani, hogy kormányaink még be sem látták mily nagy jelentőséggel bír az elannya égetővé vált agrariális reform — már akár, mert a politikai viszonyok és közjogi viták hátterébe szorították, akár, mivel eddigi kormányainknak egyáltalán nem volt érzéke a közgazdasági érdekek iránt.

Sokkal szegényebbek is vagyunk aztán, mint lennünk kellene s hazai kormányaink elfeledték, hogy az ország anyagi fölvirágozása az a nélkülözhetetlen alap, melyen a szellemi előrehaladás, a cultura és szabadság, nagyra növekedhetik.

Nem vették észre, vagy figyelemre sem méltatták azt a kölcsönhatást, melyet az anyagi és szellemi cultura egymásra

gyakorol; elfeledték, hogy minden népoktatási reform éppen azért marad eredménytelen földünkön, mivel a fennálló földmívelési rendszer egy olyan iskola reformmá, mint azt báró Eötvös tervezte, teljesen összeférhetetlen.

E tekintetben is abban rejlik a baj gyökere, hogy az állam különböző céljait egyáltalán nem segítette összhangra. Az állam cultur-célját nem szabadna egy oly földmívelési rendszernek megfontolnia, a mely első sorban éppen a műveltség és erkölcsi képzését teszi egyenesen lehetetlenné. A műveltség jöletét teremt — s ha ez igaz: nem lehet tagadnunk, hogy nálunk éppen természetes az arány, a jölet és a műveltség között...

Igen szépen kérünk akárkit is: járja be Háromszéket, Csíkot, Gyergyót és Udvarhelyszéket s győződjék meg személyesen, hogy minő állapotban vannak ott a gazdaságok s mily elérhető mértékben pusztít ott az erdő-irtás s keresse meg, hol találja csak egyetlen nyomát is az anyagi gyarapodásnak?

De menjünk egy nyommal tovább s tekintsük meg a többi megyében a románok közt elszórva élő kisebb magyar földbirtokosok gazdaságait, még azokat is, a kik akarnának jobb gazdálkodási rendszert behozni.

E magyar kis birtokosok jó része, talán saját hibájából is, tönkrement, de e mellett nem mellőzhetjük, hogy az önhibához jelentékeny részzel járulhattak a fennálló gazdasági viszonyok és a hitel hiánya, kölcsönösen támogatva így az általános elszegényedést.

Van, a ki tagadja, hogy az adó-képesség fokozására semmi se történt volna. Mert hiszen vasutakat épültek, utak és csatornák készültek, népiszkolák és földmívelési intézetek emeltettek, melyek mind oly intézkedések valának, melyek a népek vagyonosodási eszközökét szolgáltattak.

Itt-ott, igaz, iskolákat emeltek, de éppen a rossz földmívelési rendszer az oka, hogy a vidéki ifjúság erkölcsileg tönkre megy, mert ha legeltetési rendszerüket tanulmányozzák, a viszonyokat ismernék, melyek erkölcsi tekintetben amazzal összefüggésben állnak: aligha állíthatjuk volna, hogy a népiszkola jótékony befolyást gyakorolt volna, vagy egyáltalán gyakorolhatna minálunk, mikor a serdülő ifjúság — mindkét nem — az iskola helyett a mezőn tölti, páronként, egész napját...

A mi földmívelési intézeteinket illeti — egy s más tekintetben jótékony lehet befolyásuk, de a gazdasági felsőbb tanintézetnek, mely az erdélyi részeken fonnál, éppen nem Kolozsvárt volna a helye.

Egyáltalán nem volt okosság volt-e, egy gazdasági intézetet, oly költségbe berendezéssel, egy haszonbér jöszágban állítani föl, mikor két mértékre Kolozsvártól rendelkezésre állott egy oly jöszág, a melyet az államnak csak éppen kiváltania kellett, hogy saját földjén, sokkal költségszerűbb s biztosabb befektetéseket teheszen.

Ha a vasút használt-e az országnak a mostani körülmények közt: az még nyílt kérdés, de annyi bizonyos, hogy az a kevés ipar-ág, a mely megvolt, azóta inkább hanyatlott, új ipartelemek nem keletkeztek, legalább nem oly számban, hogy nyomatékkal bírnának, sőt bátran lehet állítani, hogy a fennálló gazdasági rendszer és a kevés, vagy éppen ki nem fejlődött ipar mellett, annak a meglevő néhány kis-ipárnak is el kellett mecsevesznie — a nélkül, hogy a magyar-ipar előfeltételei előállítására és kifejlődésére meglehessenek.

És ismét legeltetési rendszerünk az oka, hogy iparunk föl nem virágozhatik, sőt egyáltalán minden előhaladásunk lehetetlen, mert valamig földmívelésünk csak mamaligával él, a mi oly könnyen megterem számára, észébe sem jut a komoly, kitaró munka s a megalapítandó ipar számára nem lesz előbb elegendő munkás kéz rendelkezésünkre, míg éppen a gazdasági rendszer módját és alkalmat nem nyújt az életképes ipar megteremtésére.

És még egyet. Azt az állítást is tagadják, hogy az adó-emelés első sorban éppen a magyar törzset támadja meg. Azt mondják: az új adó, igaz, legfőképp a gazdákat sújtja, de az ország gabonájában, a Bányában, a népszerűség alig tízed része, Bácsban fele sem tartozik a magyar törzshöz, Soprony-, Vas-, Tolna-, Baranya-, Arad-, Bihar- és Szathmármegyéknek nem is említve.

Az erdélyi részéről, mint rendesen, természetesen sincs. Ugy látszik a Királyhágón inneni megyék nem is érdeklik a magyar állam képviselőit. De mi mégis bátrak vagyunk megkérdeni: kit érint az új adó terhesebben, azt-e, a ki 10—15—20 forint adót fizet, vagy pedig azt, a kinek adója a 60, 2—3 száz forint között mozog? És ugyan kik a középszerű adófizetők Arad-, Bihar megyében vagy az erdélyi részeken? Ne feledjük, hogy a közép-birtokosság jövedelme már a fénytűzési adók által is csökkent s talán a budapesti körökben is lehetne némi fogalom az erdélyi rész birtokosság között folyton terjedő pénztelenségről, a minek következtében nem olyan feltétlenül bizonyos, hogy a ki 100 forint adót fizetett az a fizethet 110 forintot is. Azt is lehetne tudni, hogy

a kisebb birtokok — melyek legnagyobb részt magyar kézben vannak — éppen az élet fontartására elég bevétel szolgáltatnak ugyan, de felesleget semmit, úgy, hogy a valóságos földjáraadók szó sem lehet.

A közpompaságú földbirtok tulajdonosainak pedig azért nincs föld-jövedelük, mivel a föld megmívelése és az adók elémészti a tiszta bevételt, ellenben észszerű marhatenyésztés, gyümölcstermesztés s a mi a föld-járadékot előteremthetné, meg sem indulhatnak, mert az erdélyi részeken ma is oly birtok-viszonyok állanak fön, melyek mellett lehetetlen a föld szabad használatát; minden adófelemlés tehát éppen a magyar közép-birtokosságot s egyáltalán azt az osztályt terheli, a mely a földmívelésre van utalva, de elég vagyonnal nem rendelkezik, hogy p. o. juhakat szerezzen be s így kénytelen nyugodtan nézni az tárt, hogy ugárat idegenek használják, s a föld bármely jobb mívelési módjának keresztül vitele a fennálló gazdasági rendszeren szenved hajótörést.

Az erdélyi-részi magyar törzs tehát csakugyan szenved s fényleg az eddigi kormányok téltensége, az agrariális reformok terén, az oka, hogy e törzs jöletét folyton csökken, sőt a meglevő állapotok fontartása esetén határozottan ész is semmiül.

Az bizonyos, hogy az észszerű marhatenyésztés, hogy a természetben keresztaltított gyümölcs-termelés a jölet új forrásait nyitná meg számunkra — de hát termelhetünk-e az ugar-kényszer alatt álló földjeinken loherát, vagy lehet-e oda ültetnünk gyümölcsfaínt, a hova akarnók s észszerűnek látnók s hol vannak azok a törvények, melyek azt a gyümölcsfát, mint mezei birtokot megvédenék??

Pedig hát köztudomású dolog, hogy a birtok-részeket össze-visszaságba már a síkföldön is hátrányos a gazdaságra nézve, hol pedig mégis csak könnyebb a földre való jutás; de a hegyvidéken már éppen s nagy mértékben káros, hol a keskeny föld-szalagocskákhoz oly nehéz hozzáférni, hol minden legkisebb változtatás a mívelésben a szomszédot sújtja, úgy, hogy a föld szabad használatát mulasztatmul feltételezi a mezei utak szabályozását is. S éppen olyan nyilván való az is, hogy ha a birtok szabályozása még halasztható lett volna is a korábbi, csekélyebb adó-terhek idejében: ma már, a közterhek e fokozásának idején, éppen mulasztani s legkivált azon viszonyoknál fogva, melyeket a vasut teremtett.

Hogy kimutathassuk, mennyire szenved a földbirtokosság a fennálló viszonyok között, bátrak leszünk a kamatláb

A „KELET” TÁRCZÁJA.

MARIANNA.

ELBESZÉLÉS.

[Irtta:]

GEORGE SANDO

ELSŐ RÉSZ.

XI.

(Folytatás.)

XII.

Néhány percig mely hallgatásba merültek mindhárman. Marianna úgy nézett ki, mint ki számvetéssel foglalkozva, fejében több dabból álló, egy számokat ad össze. André asszonyt nem látszék nagyon meglepni ez okoskodásra való önként. Egyedül Péter volt bensősleg nagyon felizgatva. Alkalmassint nagyon szívére vette azon feladat megoldását, melyet ma reggel ígatott elméjében, meg tudni azt, ha Mariannának a szellemi képesség csak szunynyad-e, vagy merőben hiányzik.

Marianna végre megtörte a csendet s kis-sé bosszus a zozal szolt:

— Ne sikerül, nem bírom kifejezni magamat. Míg máskor kísérttem meg. De nem is azt jöttém most öntől kérdezni, ha a ta-

nulás boldogabbá teszi-e az embert; hanem csak is azt akartam meg tudni: hogy tanulhatnék-e s mívelhetném elmémet, a nélkül, hogy falunkból távozzam.

— Az ember — viszonzá, Péter, tanulhat bárhol és egészen magára is, csak könyveit legyenek s neked pedig módodban áll azokat megszerezni.

— De tudni kellene, hogy minő könyvek szükségesek s önére számítottam, hogy kijelölje azokat számomra.

— Az könnyen megtörténhetik, mihelyt te elmondod nekem, hogy miket tudsz és miket nem tudsz még. Atyád tanult ember volt s néhány igen jó könyvet szerzett meg magának. Ő gyakran mondta nekem, hogy te rest vagy s teljességgel nincs hajlamod a tanulásra. Látna gyenge testalkatod, nem akart elvonnai a fenjáró gazdasszonyi dolgok igazításától, melyhez több hajlamot mutatál.

— És ez most is ugy van — felelt Marianna. — Csak künn járassak s gondolatimat a külső dolgokra fordítva rendezhessem, akkor jól érzem magam.

De ha elmélkedem s komolyan kezdek valamit felett gondolkodni, azt hiszem, meg kell halnom.

— Akkor gyermekem, maradj olyannak, a minő vagy s élj úgy, a mint eddig éltél. Nem látom át, miért kellene most új foglalkozást keresned, midőn a férjhezmenetel nyg is eléggé komoly feladatot tűz elődbe.

— Igen, ha férjhez megyek! — viszonzá

Marianna. De ha nem találók férjhez menni, tudnom kell magamat akkor is elfoglalni, ha már idejét multa a szabadban kalandozás; de ime, a nap is lehanyatlott már: akarja-e, hogy sakkozzunk André asszony?

André asszony elfogadta az ajánlatot s Péter, kit minden e nemű játék untatott, künn maradt a kertben s alá s fel járkálva a ház előtt, figyelemmel szemlélte Mariannát, ki anyával ült a szalonban; egy zöld ernyős kis lámpa által halványan megvilágítva; ép oly nyugodtan figyelt játékára, ép annyira igyekezett előnyben lenni s arca ép oly változatlan maradt, mint bármikor.

— Ki tudja, gondolt Péter, nem valami különös beteges idegesség hervasztotta-e el a benne rejlő szellemi képességet? Sok jeles tehetségű fiatal ember, örökre éretlennek maradt a szellemi munkásságra szükséges élet erő hiánya miatt. A nőknél nem szokták figyelembe venni a szervezet következetlenségét, azok más irányt követnek mint a férfiak, s más eredményre is jutnak.

Csak kivételések esetében kívánják meg tőlük, hogy önmagoknak teremtsenek állást, a mi vagy szellemi erőfeszítést igényel, vagy folytonos kitarást, a tanulásban. Mi az oka, hogy Marianna ily kivételt akar képezni, hogy erre törekszik? Ő is érezze, miként én azon titkos but, hogy nem tudta saját értékét eléggé hasznosítani? E baj a nőknél nem igen szokott előfordulni. A nőnek egészen más hivatása van. Hogy hű élet-társ, hogy jó anya

legyen, ez elég az ő dicsőségére, az ő boldogságára.

Kilencz órakor Marianna megölelte André asszonyt, kezét nyújtá keresztatyjának, s könnyűedén felugrott Suzon határa, ki megvolt tanítva, hogy térdre ereszkedjék s még kisebb tegye magát urnője előtt. Lő és lovartól oly könnyűek voltak mindaketten, hogy a vágatás zaja alig hallzott a finom fűnyenyen, s csakhamar egészen elenyészett az éj csendjében. Az est enyhe illatos volt.

Péter hosszasan maradt még a kert korlátjához dölve, gondolatban kísértve Mariannát utján, áthaladva vele képzeletben, a kis tölgyerdőn, a virág-balmazmot lehelő réten, s a komor sziklaktól környezett tiszta patakon. A Marianna szemével vélte látni e távoli tárgyakat s kedve telt benne oly benső felindulást tulajdonítani neki, melyeket az meglehet nem is érzett.

A következő nap, szombat volt, heti vásár napja Faillban.

Bemenni a vásárra, habár semmi vásárolni valója sincsen is, rendes szokása a falusi embernek, legyen az ur vagy paraszt. Kedvencz gyűhely ez számukra, hol találkozhatnak mindazokkal, kikkel netán valami elintézni valójuk akad, itt vitálgat meg a környékbeli udaságokat is s határozódik meg a piaci árak értékét. Péter azért szokott eljánni, hogy olvasson hírlapokat. Hogy hetenként egyszer a közérdekek színvonalára helyezze magát, ez elég

volt oly ember részéről, ki egészen vissza akar vonulni a tevékeny élet küzdteréről.

Éppen a „Zoldfa” vendéglő előtt haladt el azon perczben, midőn behajtott oda azon kis jármű, mely a gyors kocsi pótolja a környéken, midőn hirtelen egy szép ifjút lát kiszállni belőle s felé közelíteni: — Ime itt vagyok! én vagyok! kiáltott eleibe, s egész barátságos bizalommal ölelte át nyakát. E szép fiú, herculesi termetűvel, mint róza, oly üde arccal, s a legújabb divatu választékos egyszerű úti öltönyben, Gaucher Filp volt, ki megelőzte vasnapra bejelentett érkezését.

— Ugy van, nagyon kedves barátom, ismétlé az érkezett, az André elköppött arcából azt olvasván ki, hogy ez nem ismerte őt fel, én vagyok Filp.

Péter csendestől szaktá felbe a fin szavait. — Nagyon jól felismertem önt, szolt halkított hangon, de semmi szükség nevére így kiáltani az egész utcának; én oly ügyben jön ide, melynek sikerült némi óvatosságot igényel.

Tudja meg, párisi fiatal barátom, hogy vidéken legelső ok a megbuktára, ha az ember terveit világ elé tárja.

Legelőbb is! ön nem fog az egész városan keresztül vonulni társaságomban. Vegyük utunkat e kis mellék utca felé, mely kivézet a mezőre, s egy rövid órai menetel után, még elég korán haza érkezhetünk ebédre.

(Folyt. köv.)

magasságára és a föld-járadék természetére is részletesebben reflectálni, mert hiszen ez szolgáltatja a tulajdonképeni adó-alapot.

— **A közigazgatási bizottság** december 11-iki ülésében befogadta a községi törvény módosításáról szóló törvényjavaslat tárgyalását. Hosszabb vitára csak a községi közigazgatási költségek kivételét szabályozó 27-ik §. nyújtott alkalmat. Ugye e §. mint a törvényjavaslat többi részei lényegesebb módosítások nélkül elfogadtatván, a bizottság jelentése Gullner előadó által legközelebb a ház elé fog terjesztetni.

A szász universitás ülései.

Nagy-Szeben, dec. 13.

Schneider Károly egyetemi jegyző olvasván a folyó hó 10-dikéről szerkesztett jegyzőkönyvet, Gebbel Ferencz kívánja, hogy az ülésben tárgyalta belügyministeri rendeletnek nemcsak német, hanem annak eredeti szövege is jegyzőkönyvre vezetendő, továbbá nevei azon követeknek is jöjjenek be a jegyzőkönybe, kik az ő (Gebbel) ama kérdésben beterjesztett indítványára vagy ellenére szavaztak. — Az universitás teljesíti ezen kívánságot.

A folyó hó 11-diki ülésről vezetett jegyzőkönyv, valamint az előbb említett hitelesítése után

Zaminer béterjeszti a gazdasági bizottságnak a talmási erdőségi hivatalnak a héthírak erdői jóveldelemzése fokoztatása ügyében kidolgozott javaslatára vonatkozó indítványát, mely szerint a talmási erdőséghivatal utasítandó, hogy tíz évre szóló favágási tervet készítsen, melynek alapján a kiküldött egyetem ajánlati hirdetést fogja ki írni; a Czód mentén levő erdőben a fa ára 60, a Lator mentén 16 krba volna megállapítandó; továbbá felhatalmazandó a kiküldött egyetem a leendő bérlelővel kötendő szerződés megállapítására azon esetben, ha az universitás összehívása a szerződés megkötésekor közel kilátásban nem volna; végül pedig a talmási erdőséghivatal utasítandó volna, hogy a favágást a megerősített terv szerint felelősség terhe alatt felügyelje.

Az universitás ezen indítványt elfogadja előadó azon pótindítványával, hogy a kiküldött egyetemnek hatalmában lesz, hogy a gazdasági terv foganatosítására 400 forintig terjedő összeget költhessen, ugyancsak Wittstock pótindítványával, hogy a kiküldött egyetem a gazdasági tervet a határozatával egyetemben szakfőnök véleménye igénybevételével, felülvizsgálja.

Pildner Frigyes ugyanazon bizottság részéről, beterjeszti a szász ispáni hivatalnak az erdőségi gazdaságnak a királyföldi törvényhatóságokban leendő egyöntetű szabályozásáról szóló közlésére vonatkozó véleménye jelentését.

Bedeus indítványára az universitás nem bocsátkozik ezuttal ezen ügy érdemleges tárgyalásába, hanem egyszerű tudomásul vevén a jelentést, annak a levéltárban elhelyezését határozza.

Horváth a jogügyi bizottság részéről beterjeszti Brenner János, hűtelen kezelés miatt elbocsátott volt szász nemzeti zálogház hivataloszolgálat kérését, kegyelmi fizetés vagy hivataloszolgálat-állomás elnyerése iránt. — Az universitás kérelmét elutasítja.

Bruchner említett bizottság nevében jelentést teszen azon pör állásáról, melyet az universitás Boitza községe ellen a Branistenevű 60,000 holdnyi erdő miatt kezdett. A bizottság indítványozza, hogy az universitás ismételve terjesztszen föl föllíratot a kormányhoz, az universitás nemzeti birtokainak az 1871-dik évi 53-dik törvényzikk 82-dik §-lye által határozott kivételre állapota megszüntetése, illetőleg az idézett §-ben kilátásba helyezett külön trv. alkotása tárgyában.

Dr. Pacurar indítványozza, hogy a föllírat egyszerűen az ígért törvény sürgősségre szorítkozzék.

E módosítást pártolják: dr. Racuciu és Macellariu. — Az universitás többsége a bizottság indítványát fogadja el.

Neugeboren szintén a jogügyi bizottság nevében, beterjeszti Pojana községnek a héthírak havasi legelői bérlelőért vállalt kezesség feloldását tárgyaló és az épen említett bérlelőknek bérelengedési ügyében a szerdahelyi tisztesség útján beérkezett folyamodását. — E tárgyhöz több ízben szólnak: Macellariu, dr. Racuciu és az előadó. Végeztül határozza az universitás, hogy kérelmek folyamodása, azoknak roppant veszteségére való tekintettel, melyet az által vállaltak, hogy 11,000 drb juhok elpusztult, a bérreztelék fizetésénél lehetőleg tekintetbe veendő.

Előző indítványára a gyűlés a jelen állásnak jegyzőkönyveinek a folyó közlelő három év alatt megszüntetett számban könyomtatását határozza.

Budacker sürgősségi indítványt ter-

jesztett be 100,000 ezüst forintnyí erdélyi földtehermentesítését kötvényeknek erdélyi szász földhitelintézetű záloglevelekkel leendő kicserélése iránt.

Obert indítványára szerint ezen sürgősségi indítványt előzetes meghányás végett az öt tagu bizottsághoz lesz utasítva, melyet az universitás holnap ülésében fog megválasztani.

A folyó hó 11-én tartott egyetemi ülésről szóló tudósításban említett különvélemény, melyet Macellariu és társai (Bologa, Deák, Hania, Pocurar, Pop, Racuciu és Vlad) beterjesztettek, következőleg szól:

„Nem lehet ugyan tagadni, hogy a hazai régi törvények értelmében a 3 politikai nemzet és 4 fölvet vallás rendszere fenállása alatt a „szász” kitétel használata többé kevésbé törvényesen jogosult volt oly ügyekben és jogkérdésekben is, melyek a királyföldi összes lakosságot érintették.

A régi törvényekben előforduló kitételek alatt, ugyint szász nemzet, szász szék és vidékek, szász nemzeti vagyon stb. alatt soha sem volt a genetiuss szász nemzet maga, hanem a királyföldi lakosság összessége érte, minthogy azon esetekben is, midőn köztérhordozásról pénz- és vradóról volt szó, ezen terhek a Királyföld minden lakosára ki lettek vetve.

Valahányszor a kényszerű szükségesség fölmerült, hogy a szász nemzet a trón és haza védelmére áldozatokat magára vállaljon, az mindannyiszor úgy történt, hogy a róvalat nemcsak a genetiuss szászok, hanem a királyföldi összes lakosság vállára nehezedett.

A francia háború idején (1806—1813) a cs. király hadsereg kiegészítésére kiállított szász újonczajutalék (egy század lovasság és 2 szász vadászszázalaj, összesen 2000 legény) nem a genetiuss szászoknak egyedül, hanem a királyföldi összes lakosságnak, legnagyobb részben pedig a királyföldi románoknak tudandó be érdenül és e szerint nagyon is természetes, hogy nemcsak a genetiuss szászoknak, hanem a legfelsőbb trónért vagyonával és vérével adózott királyföldi összes lakosságnak szőlő a mai-nai Frankfurtban 1809. szeptember 20-áról kelt (1252. szász ispáni szám) és Bécsben 1813. november 12-én kelt (452. egyetemi szám.) legfelsőbb két kézi írat, melyely néhai I. Ferencz császár és király említtett oknál fogva a szász nemzetnek fölötté hízelt szavakban legfelsőbb megelégedést tudtul adja.

Ha pedig a „szász” kitételnek a királyföldi összes lakosságot érdeklő ügyekben is, a régi törvények értelmében használhatása jogosultságának dacára emberek akadtak, sőt bent az országban és ezen kívül is még ma nap is akadnak, kik megkísérlették és megkísérlik, hogy a „szász” szó használatából a törvényekkel ellenkező, merőben hamis és a nem szász ajku lakosság jogos érdekeit mélyen sértő következtetéseket vonjanak: akkor ki kell deríteni, hogy a „szász” szó alkalmazása oly ügyekben, melyek a királyföldi összes lakosság közösen érdeklik, nevezetesen pedig ott, ahol az enyim és tied kérdése, forog fen, törvényesen indokolatlan és szabályellenes, nem csak azért, mert az igazsággal ellenkezik és ennek kapcsában az illetők jogi viszonyait nem ismerő vagy rosszkaratu embereknek alkalmas eszközül szolgálhat a közvélemény félrevezetésére, hanem azon további szintén fontos okból, mert a nem szász ajku lakosságban tulajdon jog igényei tekintetében aggodalmat kelt, melyet az eddigi szomorú tapasztalatok csakugyan teljes mértékben igazolnak.

Ezen előre látott következtések elkerülése végett indítványoztuk, hogy a „szász nemzet” kitétel helyett: „a királyföldi 11 történeti törvényhatóság” szók használandók.

A többség ezen indítványunkat elvetette, azért tehát kívánjuk ezen ellenvéleményeknek jegyzőkönyvbe iktatását. Nagy-Szeben, 1875. december 11. Következnek a fentemlítt név-aláírások.

Magyar lapok szemléje.

A „Nemzeti Hírlap” nyíltan bevallott elvtársaihoz szól. Nem kívánja fölül, hogy a jelenlegi szabadelvű pártnak, melyre még esetleg igen nagy feladatok várnak, szakadási idezzenek elő; de kívánja, hogy az adminisztratív kérdésre vonatkozó nézeteknek a meginduló viták alatt és különösen a párt kebelében, nyílt kifejezést adjanak. Nagyobb kérdések is levén függőben, nem kívánatos, sőt tán veszedelemes is volna, hogy a pártok alakulása már most az adminisztratív reformok alapján történjék, de mindenesetre szükséges, hogy az adminisztráció állami szervezésének zászlója a szabadelvű táborban már most kitűzzék, nehogy annak idején, ha a kérdés a közvélemény előtt ezen irányban való megoldásra megértenet, a szervezés végrehajtását egy jobboldali ellenzék vagy ehhez hasonló párt, saját előnyére és saját politikai céljaira zsákmányolhassa ki. Az állami adminisztráció eszmájában van erő és

igazság, de ez csak úgy hódíthat és érvényesíthet a közvéleményben, mely hivatva van az eszméket valósággá tenni; ha híveinek van bátorasága eszméjükért helyt is állani. Reméli, hogy elvtársai nem ijednek vissza sem az olcsó guny fegyverétől, sem a kissé kellemetlen támogatástól, melyben egyik ellenzéki oldalról részesülének, és sietnek elvetni a magot, mely bizonyára már a közel jövőben meg fogja teremni gyümölcsseit.

A „Hon” örvend, hogy sikerült egész deficitünk 8.37 millióra leaszatni; mely az eddigi kiegészítésekkel egészen fedezve lesz. Mert a pénzügyminiszternek a pénzügyi bizottságban tett nyilatkozata szerint jövő január elején esedékes adóssági és vasuti kamatterheknek is képesek leszünk fedezni a régi kölcsönökből. Tagadhatlan, hogy kedvező helyzet ez: egy a budgetrendezés, mint a reformok tekintetében, noha egyáltalában nem mondható, hogy az a 8 millió adóemeléssel, melynek árán csak ennyire is jutánk, vagy a fennmaradó deficit, könnyen elviselhető dolgok lennének. De azt hiszi, hogy egy nagy kibontakozásnál nem lehet csak pilanatnyi helyzetből itélni; hanem a multköz mérték kell a fejlődés irányára következtetni. És midőn nem titkolja el a helyzet nehézsége feletti aggodalmait, szükségesnek tartja, hogy a nemzet iparkodjék több bizalommal megítélni helyzetét, mert a fekete szemüveg át nézés láthatanná tevén a kibontakozás lehetőségének már most is biztosan kivethető jeleit: a közönyt desperatióvá és munka képtelenségévé, sőt alkotmányellenes hajlamokká neveli fel.

Válasz

Popiu János urnak, az abc-és könyv szerzőjének.

Midőn mi valamely román tankönyvet meg akarunk ismertetni, a következő szempontokat vesszük figyelemre:

1. Helyesen van-e szerkesztve a pedagógiai szempontból, az az szem előtt tartott-e az író, hogy kik számára írta tankönyvét. 2. Foglal-e magában államellenes fajgyűlöletre igató tévtanokat. Ezt ítéltük akkor is, midőn Popiu János ur ártatlan abc-és könyvét megismertettük. — Kimutattuk, hogy ez az abc nincsen helyesen szerkesztve, mert nem veszi tekintetbe, hogy 6—7 éves gyermekekkel van dolga; mert tenger sok idegen anyagot ölel fel, melynek megértésére a 6—7 éves gyermekek képtelenek. Végig tanulmányozván szerző ártatlan abc-jét, önként jutottunk azon következtetésre, hogy szerző a pedagógiai célt merőben elvészette, s helyett a dacoromanizmus malmára hajítja a vizet. Szerző ezen őszinte nyilatkozatunk miatt érzékenyedik és eszményesedik; midőn attól fél, hogy mi a román nyelvet akarjuk hazánkban megszorítani s midőn ama fekete állattal jutott eszébe élczelni, a mely a vörös színtől megbokrosodik.

Mi szerzőnek anyanyelve miatti aggodalmát alaptalannak tartjuk.

Törvény védi hazánkban a nemzetiségek nyelvét, nem úgy, mint Romániában a csángókat. Nem kísérjük tehát szerzőt a nemzetiség terére, hanem maradjunk abc-jé tartalma mellett s még egyszer kimutattuk, hogy pedagógiai szempontból helytelenül járt el ennek az ártatlan könyvnek szerkesztésében. Lásuk tehát a 40 és 41-ik lapokat.

Egyének nevei: Abel, Baben, Contemir, Crisostom, Damaskin, Emilian, Filimon, Gyika, Hurmunaki, Judita, Laurián, Movila, Numa, Oktávián, Petru, Raresiu, Sinkai, Stefanu, Traianu, Uicinii, Vakarescu, Zacheu.

Országok (vidékek): Albania, Bánát, Candia, Coppadochia, Dacia, Epiru, Francia, Grecia, Hárán, Italia, Lombardia, Macedonia, Napole, Olandia, Pannia, Romania, Spania, Transilvania, Umbria, Voivodina, Zára.

Városok nevei: Arad, Blasiu, Calugereni, Cernauti, Dimbovitia, Erculanu, Fogarasiu, Gerla, Hatiegu, Jassi, Lion, Mehadia, Ninive, Oltenitia, Paris, Roma, Sarmisegethusa, Suceava, Tergovist, Ulpia, Viena, Zagrabiá.

Még egyszer kérdezzük szerzőt, van-e olyan 6—7 éves gyermek, a mely tudhatná, hogy melyek itt a keresztnevek és melyek a családnevek, kik laknak ezen családok közül Bukovinában, kik Romániában, Italiában stb., melyek az önálló, a hűbères országok, melyek a most létező és régen elenyészett városok s mindezen országok hol, melyik világrészben fekszenek és fekszenek?

Nem gyermekek, de magok a néptanítók sem képesek ezt megmondani, a mennyire mi a román néptanítók ismerjük. Azt mondtuk és mondjuk, hogy ezeket jó lélekkel ki kellett volna hagyni.

Az 52. lapról ezt mondtuk: „Oda kellett volna tenni, hogy Erdély ma egyik kiegészítő része Ungariának”, de szerző kikerüli ezt a nevet „Ungaria” s hogy 6—7 éves gyermekek még semmi köze ahhoz, hogy a románok Balázsfalván nagy gyűléseket tartottak. Ma is ezt mondjuk, főleg miután maga a szerző is olyanokat tulajdonít a balázsfalvi gyűléseknek, a melyeket csak törvényes országgyűlés szokott tartározni.

Az 54. lapon szerző elősorolja azokat az országokat, a melyekben románok laknak, de itt már nem teszi zárjel közé (tenuituri-vidékek) és így a gyermek azt tanulja, hogy a Bánát, Marmatia is országok, holott ilyen országok nem léteznek, mert „tiera Marmatiei” még a nép sem mond, hanem így mondja: „Máramarosmegye, comitatul maramuresiu”. A szerző is mondja: „Gyergyó országa, Csik országa, de tankönyvben nem láttuk másként, csak így: Csikszék stb. . . . Irónak nem szabad a szék, megye, vidék fogalmát az ország fogalmával összekeverni s így az iskolában a zűrzavart terjeszteni.

Az nem járja, hogy a gyermekekre avagy néptanítókra bizzuk, hogy ha akarják értsenek országot, ha akarják: szék, megyét, vidéket. Kimutattuk, hogy helytelenül s hiányosan járt el itt szerző, mert Ungariát itt is mellőzi s csak Marmatiát és a Bánátot említi, mint olyanokat, a hol románok laknak.

Most azt is mondjuk, hogy ez az egész földrajzi zagyalék nem 6—7 éves gyermekeknek való s nem az abc-dolga ezzel foglalkozni. Ugyan ezt mondtuk azokról a számos folyókról, melyeknek egyrésziért Romániába kacsintott. Avagy képes-e a t. szerző ennyi ország város és folyó nevet betanítani 6—7 éves gyerekeknek úgy, hogy annak a tanulásnak hasznát is vegyék. Ezt mi nem képzelhetjük. Miért gyurt tehát össze ártatlan abc-jébe anynyi román tierrát, folyót s város-nevet, még a faluból is várost varázsolván, ha pedagógiai szempontból ennek értelme nincs; miért kell megtanulni a 6—7 éves gyermekeknek Romulus, Trajanus Constantinus, historiát; miért kell megértenie, hogy mennyi az a 12 millió román? Miért, igen jól tudjuk, de még is szerzőre bizzuk, a ki olvasókönyvének 141-ik lapján így szól: „Mi dunáninneni románok Dacoromanoknak nevezünk magunkat, mert azokon a vidékeken lakunk, a melyek Traján idejében Daciához tartoztak.” Mi csak azt írjuk, hogy szerző abc-jében scripto dacoromanismust látunk, szerző pedig maga írja: „Noi ne numini dacoromani.” Most már itéljen kizöttünk a t. olvasó, ha tréflátnak-e, avagy komolyan itéltük meg szerző ártatlan abc-jét.

Az erendendő bűnt, özőn vizet, Kristus eljövételét az egyház pásthorairu bizván, hogy tanítsák 6—7 éves gyermekeknek, mi a szám vagy mennyiség tanításáról ismétéljük, hogy ma nem az abc utolsó lapjára rakjuk le az 1×1-et, hanem külön kézi könyvben módszertanilag szokás feldolgozni a népiskolák számára is a mennyiség tanítását.

A mi második kérdésünket illeti, hogy „Foglal-e ezen tankönyv államellenes és fajgyűlöletre igató tévtanokat.” Nyíltan nem, de alattomban a vak is láthatja, hogy ez a könyv tartalma is hova vágál, t. i. hogy előkészítse a gyermekeket annak a historiának megértésére, melyet szerző „Olvasó könyv”-ből már megismertettünk.

Nem anyorult állapot t. szerző uram, hanem hazafiúi kötelessége a dicső Magyarország minden hí fiának figyelemmel kísérni, a tankönyveket.

Az abc szerintünk a legfontosabb tankönyv, mert, hogy mi is idézzük a római írókból, tehát ezt mondjuk: „Quid nova testa capít, id veterata sapit.”

A mi azokat a hazájokat forrón szerető magyarokat illeti, azok szeressék és tiszteljék továbbra is a t. szerző urat, de ez nem zárja ki hogy az író ne figyelmeztethessék ily formán: „Barátom! Ön rossz uton jár, ha tankönyvet ír, gondolja meg legelőbb is, hogy kik számára írja. Gyűjtse és dolgozza fel a tananyagot a 6—7 éves gyermekek számára, de ne hordja a Dacoromania építésére, ha magyar állam polgár!” Ennyit megmondhat minden jó barát a nélkül, hogy ön zokon venné.

Végül felelte lekötölezz a t. szerző, ha beküldi a „Kelet” t. szerkesztőségéhez eddig megjelent s általunk nem ismert műveit. Mi, isten látja, nem félünk a Danausoktól! A t. szerkesztő urat pedig kérjük, hogy „data occasione” adja át hű gyalog postásunknak. A szerkesztő ur fogadja őszinte köszönetünket azért, hogy szerző Popiu urnak tért nyílt. Mi nyugodtan várjuk a közönség ítéletét és folytatni fogjuk sine ira a román tankönyvek ismertetését.

Az új ev. ref. teológiai facultás Kolozsvárt.

Szász Domokos „Tervezet”, mely pár hét óta nyomtatásban olvasónk kezén forog, egy nagy és szép problémát foglal magában. Mulhatatlanul meg kell azt oldanunk, ha protestáns nagy őseinkhez hívek maradni, ha egyházi reformjainkban felúton megállni nem akarunk.

Az új alkotmányos aera, mely visszaadta a nemzetet önmagának, minket, erdélyi protestánsokat, nem talált tétlenül zsebre dugott kezekkel; megragadtuk a kedvező alkalmat, státusunkat egészen újra szerveztük. A régi roz-

zant épületet, mely a ledűs ellen aristocraticus oszlopokkal volt támogatva, földig lerontva újra építettük, az egyenlőség gránitkövéiből készítettünk számára fundamentumot. Felelősközl sokan zugolódva, nem tartják ezélszerűnek az új építkezést; mi bön nézünk a jövő elébe, meg lévén győződve hogy az igazság még semmi ügynek nem volt riadmára. Ha hátrányai mutatkoznak az új berendezésnek, csak annak lesz tanujale, hogy nem voltunk megérve az egyenlőség elvére, hogy úgy jártunk, mint a gyermek, a kinc igen bőre szabját köntösét, eleinte pötyögőse áll rajta, de apránként izmosodván, elvégre ökleleken belendvi magát.

Egy fényes palotát azonban nem előleges alapjaiból kiemelt, sőt és zivatar ellen biztosító fedél alá venni: szükséges azt a hályossá is tenni. E végre régi rosszat és szegény butorokat újakkal ki felcserélni. Gondoskodni kell különösen, így az ablakai az új stílusnak megfelelő arányan legyenek építve, a szívárányos ablaktáblák helyett kristály üveget kell beillesztetnünk, ely meg nem vesztetve bocsátván a világság sugárait: ez épületutolsó zuga is világot verheszen. A protestantismus hasonlít a nőnyhez, mely nem élhet világság nélkül, melyt ha sötét pinchébe zárás: a pinchez ablak felé terjeszti világság után szomjuzó levét. Miután státusunkat külsőleg szerveztük belső szellemi életének újjászervezése áll na renden. Gondoskodnunk kell: hogy azok, kik státusunkban a világság terjesztésére vnaak hivatva, minők polgáraink és iskoláink tanítói, ne silány fagyú-mecsesselel világítsana, mely perczege és s a szürkületi félhomályban fantomokat mutat fel, de az igazi ielvétség és felvilágosodás fátylát lobogtass. Gondoskodnunk kell tanítézetünk s ezek kez első sorban papnöveldék újjászervezéséről. Iem szabad megelégednünk a régi kifortózával — sőt kifejezésével sem — a modern viláslito követelményei és megváltozott körmenyeink szerint egészen újjak kell alakitanunk

Szokszor hallottuk azt a silány ellenvést, hogy szegényes körmenyeink ka elő lelkeszeinknek mire való magasabb míveltséget adni akarni.

Ha anyagilag nem lehetne szerencsésebb körmenyek között: tegyük őket szellemileg gazdagokká; annyival inkább, mert ez által megnyitjuk utját az anyagilag való jobb létnek is. Mi örömet elismerjük, hogy a szellemi magasabb élet anyagi alapokon áll fel, de azt is tudjuk, hogy a kimivelt értelem és felvilágosodás is van befolyással az anyai emelkedésre. A két eszme kölcsönösen segízei és támogatja egymást, oka és okozat is kölcsönösen egyik a másiknak.

A legbensőbb örömmel üdvözljük Szász Domokos „tervezetét”, mely világosan kimutatja: hogy új körmenyeink között, hogyan lehetne papnöveldének a kornak megfelelő követelmények szerint üdvövesen talakítani. Rámutat, hogy nagyon eszélytelen cselekednénk, ha ez irányú reformtörvényeknél elmellőzőnk utillizálni azon előnyöket, melyeket a kolozvári egyetem felállítását ált nyertünk. Ha ezen körmenyét kifejejtendők zámitásainkból, úgy tennünk, mint az az eggyű, a ki befüggönyözné ablakait, mondvá: nem kell nekem az a külvilágosság, sat fagygyertyájá kormos világánál igazitan dolgait!

Még egy más szempontból is örömmel üdvözljük Szász Domokos „Tervezetét”. Alkalmat adott arra, hogy mi, a ik a mindennapi élet kicsinyes körmenyei között tengetjük napjainkat, egy magasabb áll körül központosuljunk; lelkesedve részt vegyünk egy, a jövő nemzedékre kiható nagbbszerű alkotásban.

Igaz, a mai szegényes körmenyek között, ebben a deficités világban egy fába vágjuk a fejszénket. De az igaz bőség és lelkesedés előtt nincs semmi lehetetlen. Nagy Frigyesről a hét éves háboru ün az a hír terjedt el európaszerte, hogy kintárai kiürültek, merőben elszegényedett. Enek megerősítésére építette a teméred költőge került s az akkori időben mesés szépség Sanssouci-t. Tegyük úgy, mint a nagy kirly, mutassuk meg, hogy nem vagyunk végpen elszegényedve, hogy van bennünk érzés és lelkesedés a nagymérvű alkotások iránt. Érsünk az erdélyi protestáns szellemnek, ha nem is egy Sanssouci, legalább egy világító-nyót, mely státusunkban minden zugot bevilágítson, melynek sugárai a messze jövőre kihatnak.

Egy prote áns.

KÜLFÖLI.

Kolozsvár, 1875. ecz. 14.

Franciaország. A sena rok válasza, mely a parlamenti köröket kiüröl foglalkoztatta az utóbbi időben, csütökön kez-

Hirdetmény.

Az alulírt m. k. lottó-igazgatóság megindítja az V-dik magyar királyi államsorsjátékot, melynek tiszta jövedelme a Felsőháznak a k. f. elhatározása folytán a m. k. állandó kincstári munkások árva számára emelendő menházak felállítására fog fordíttatni.

Ezen sorsjáték 3334 nyerőszámot tartalmaz; a nyeremények főösszege:

200,000 forint o. é. köztük:	
Az I-ös főnyeremény	100000 forint
A II-dik	20000
2 nyeremény	5000
10	1000
20	500
100	100
200	50
3000	10

A húzás visszavonhatatlanul 1875. évi december-hó 20-án Budapesten az alulírt lottó-igazgatóság által fog eszközöltetni.

Egy sorsjegy ára 2 ft. o. é.

Sorsjegyek kaphatók: az alulírt m. k. lottó-igazgatóságnál, a lottógyűjtőknél, a lottó-, adó-, s- és postahivataloknál és minden nagyobb városban létező egyéb sorsjegyről közveknél.

A m. k. lottó-igazgatóság államsorsjátéki osztálya.

Budapest, 1875. évi október-hó 1-én

MOTUSZ ALAJOS,

m. k. p. t. miniszter. osztálytanácsos és lottó-igazgató.

(Utánnyomat nem díjazatik.)

Sz. 1943. — 1875.

(528)

(2—3)

Hirdetmény.

A nagyméltóságú m. kir. pénzügyi miniszterium f. é. október-hó 26-dikán kelt 51,655 számú meghagyásából, alólírt m. kir. dohánygyári igazgatóság által az 1876-dik évre szükséges:

800 darab 2 centimeter vast.	18 cm. szél. és 4 mért. hosszú puha deszka
800 "	21 cm. szél. és 4 mért. hosszú puha deszka
800 "	24 cm. szél. és 4 mért. hosszú puha deszka
800 "	26 cm. szél. és 4 mért. hosszú puha deszka
100 "	33 cm. szél. és 4 mért. hosszú puha deszka
100 "	29 cm. szél. és 4 mért. hosszú puha deszka
600 "	18 cm. szél. és 4 mért. hosszú puha deszka

Tovább:

955 köbméter 1 mért. hosszú kemény tűzfűz szállítása iránt ezennel verseny tárgyalás nyitattik, melyhez az írásbeli — 50 kros blyeggel és 10% biztosíték letételéről szóló pénztári nyugtával ellátott és lepecsételt ajánlatok, a kolozsvári m. kir. dohánygyári igazgatóságnál legkésőbb 1875. év december-hó 20. délutáni 11 óráig benyújtandók.

A szállítási és ajánlati feltételek a gyári irodában, a rendes hivatali órák alatt, mindennap megtekinthetők.

Kolozsvárt, 1875. december 10-én.

A magy. kir. dohánygyári igazgatóságtól.

Sz. 12,419. — 1875.

(527)

(3—8)

Arlejtési hirdetmény.

A kolozsvári m. kir. adóhivatal által közhírre tetetik, miszerint a régi harminczad építletben levő fővármihatali raktár egyik oszlopjának kijavítása céljából folyó év december 20-án d. e. 10 órakor, az adóhivatali helyiségnél árlejtés fog tartatni, figyelemreztetve vállalkozni szándékozók, miszerint a kiírt határidőben, a megállapított kikiáltási ár 101 ft 86 kr. 10%-át bántapénztul az árverezés megkezdése előtt kötelesek az adóhivatalnál letenni, addig az árverezéshez hozzá nem szólhatván; a feltételek, valamint az építési tervet is az adóhivatalnál megtekinthetők.

M. kir. adóhivatal Kolozsvárt, 1875. december 7-én.

(502)

(5—6)

GYERMEKEK örüljete!

A ki gyermekeinek karácsonkor nagy örömet akar szerezni, az vegye meg, a meddig a későlet tart, általános kedvelt

Karácsoni Bazárunkat

csak 5 o. é. ft.

mesés áron, a miért 27 darab legújabb játékos

kap minden korn fiuk és leányok számára, ugymint:

- 1 nagy éneklő bábu.
- 1 mechanikus sereg csiga.
- 1 bajazó csintányával mint légyfogó.
- 1 indiánus, mint kőtűzfűző nemzeti jelmezben.
- 1 teljes porcellán service 6 személyre.
- 1 Orang-Utang, mely 15 mesterséget tud.
- 1 hátultóló esztendő pistoly.
- 1 nagy dominó-játék.
- 1 ládika tete szerszámmal.

- 1 carton, mely az egész állatvilágot tartalmazza.
- 1 ezred angol katonaság hadi felszerelésben.
- 1 mechanikus világpanorama.
- 1 repülő fülemile.
- 1 egész új találmányú nevető készülék.
- 1 varázs-síp anyagi hangokkal.
- 12 darab pompás karácsonf-díszítőanyag.

As itt elősorolt 27 darab gyönyörű és egészen új játékos együttvéve csak 5 o. é. forintért adja

PETER BLAU, Wien, I., Wollzeile 25.

A szétküldés utánvétel mellett gyorsan és lelkiismeretesen történik.

(483)

Mostanra felül nem mult

MAAGER W.

es. kir. kiv. szabad. valódi tisztított

halmájolaja,

MAAGER WILDMOSTOL Bécsben.

Az első orvosi tekintélyek által megvizsgálva és könnyen emészthető végt. gyermekeknek is különösen ajánlva és rendelve mint legistább, legjobb, legemésztetőbb és tapasztalat szerint leghatékonyabb szer mell- és tüdőbajok, görvél, sörör, kelés, bőrkütiések, mitigyhajók, gyengeség sat. ellen palackokban 1 forintjával kapható gyári raktárban. Bécs, Henmarkt 3 sz. a. valamint az osztrák-magyar birodalom minden jó hírű gyógyszerárán és anyakészletekben.

Kolozsvárt: kapható Wolf János és Engel J. urak gyógyszerárán, valamint Karvázy Árpád és Csiky Imre urak kereskedésében is.

Ujabb időkben több ország közönséges tisztatartalmú halmájolaját tölt háromszögletű palackokban, s ezt MAAGER valódi tisztított halmájolajának gyantái kiseri meg eladni. E riasztást kikerülendő, csupán azon palackok tekintendők MAAGER valódi tisztított, csukmájolajával töltöttek, a melyek palackjai, raggyeji, dugaszai és használati utasításai MAAGER-nel vannak ellátva.

(405)

Az évadra!

(24—28)

Folytonosan nagy és dús raktár gyűjő ruhakelmékből, rips-, lustre-, diagonal- és plaid-kelmékből, valódi szini kosmosos perkaliból, legújabb ruhacharchent-ből, zsinor- és pikót-barchentből.

Legújabb:

Knicker-Bocker és Tartiff-Nopé.

27kr.

Bársony- és selyem szalagok, széles hosszszalagok, 1/2 és 3/4 széles vászonszalagok, czérna és bőrvásznak, 1/2, 3/4 és 1/2 széles chiffonok, vászon-damast törülközők, asztalkendők, atlasz-síruvat, czicz-, háló- és mousselin-függönyök, ingeknek való oxford és minden más készm-cikkelt.

Vászon- és divatárak, jótállással az árak jóminősége és valódisága felől, mind saját gyártmány.

Czim: Fabrics-Niederlage und Waaren-Hauptdepot des Ersten Vereinigten Gebirgweber- und Fabrikanten-Konsortiums.

Bécs, Mariabillerstrasse 72.

Megrendelések pontos teljesítése utánvétel mellett.

Mustrák ingyen és bérmentesen.

(520) (20—20)

Legkitünőbb szépítő-szerek.

Dr. BÉRINGUIER L.

KORONA-SZESZE

(A kölni viz quintessentiája.) Eredeti üvegekben

1 ft 25 és 75 kr.

Kitűnő minőségben nemcsak illat- és mosó-víz, hanem mint dicső gyógyszerjé segéd-szer, mely az illatszerekkel elcsúsz és erősíti.

Dr. Borchardt orvost. NÖVENY-SZAPPANA.

Az arczór szépítésre és épsztartásra, és minden bőrtisztítás ellen, valamint mindennapi fürdökhöz nagy sikerrel használható.

Lepecsételt eredeti csomagokban 42 kr.

Dr. BÉRINGUIER NÖVENYI HAJFESTŐSZERE.

(Teljes tokban fekete és eszékkel 5 ft.)

Mint tökéletesen csúszó és teljesen ártalmatlannak ismert szer a hajak és szálak, egy a szemöldök minden árnyalatát színe való tisztes színnel tartós befestésére.

Dr. LINDES tanár növényi rud-hajkenőse

fokozza a haj fényét és hajlékonyságát, alkalmas egyszerűen a hajdomonok épsztartására.

Eredeti darabja 50 kr.

Dr. Beringuier növénygyökér-olaja

A hosszabb használatra elegendő üvegekben ára 1 ft o. é.

A legalkalmasabb növénygyökér-olaj, a haj és szálak épsztartása, erősítése és szépítésére, egy szinte a kellemetlen hajkorpa és sörörképződés megelőzésére.

Dr. Suin de Boutemard fogpasztája

egész és fél csomagokban 70 kr. és 35 kr.

A legutányosabb, legkényelmesebb és legbiztonságosabb szer a fogak és foghús épsztartására és tisztítására; a paszta egyszerűen az egész szájrésztől igen jótékony nemesítő kölcsönöz.

Balszamos olajbogyó-szappan.

Mint szelid és hathatós mindennapi mosószer, meg a leggyönyörűbb bőrtölgyek és gyermekek számára is igen ajánlatos.

Eredeti csomagban 35 kr.

Dr. HARTUNG

CHINAHAJ-OLAJA

A hajtenyésztésre és szépítésre a legjobb chinahaj-olajozás.

Ára 85 kr.

Dr. Hartung NÖVENY-HAJKENŐSE.

A legkényelmesebb, legbiztonságosabb és leggyönyörűbb növénygyökér-olaj, a hajnövekedés és tisztaságára.

Ára 85 kr.

LEDER TESTVÉREK

balszamos halmájolaj-szappan.

Legújabb finom és olcsó mosdószer.

Egy darab ára 25 kr. o. ért. 4 darab egy pakétban 80 kr. o. é.

Valamennyi fentebb elírt, mint feltűnő tulajdonságait által díszesrepen boltonyult tárgyak valódiságukért jótállással kizárólagosan kaphatók: Kolozsvárt: WOLFF J. és ENGEL J. gyár-üzemében; Bécsben: Kárp. Fencs és Fleischer, Bethlenben: Berényi Daniel gyár-üzemében; Marosvásárhelyen: Fencs J. D. gyár-üzemében; Győrben: Kárp. Fencs gyár-üzemében; Vasvárhelyen: Fencs Lajos, Marosvásárhelyen: Fencs J. D. gyár-üzemében; Győrben: Kárp. Fencs gyár-üzemében; J. B. és F. gyár-üzemében; Kárp. Fencs és Fleischer, Bethlenben: Berényi Daniel gyár-üzemében; Marosvásárhelyen: Fencs J. D. gyár-üzemében; Győrben: Kárp. Fencs gyár-üzemében; Vasvárhelyen: Fencs Lajos, Marosvásárhelyen: Fencs J. D. gyár-üzemében; Győrben: Kárp. Fencs gyár-üzemében; J. B. és F. gyár-üzemében; Kárp. Fencs és Fleischer, Bethlenben: Berényi Daniel gyár-üzemében; Marosvásárhelyen: Fencs J. D. gyár-üzemében; Győrben: Kárp. Fencs gyár-üzemében; Vasvárhelyen: Fencs Lajos, Marosvásárhelyen: Fencs J. D. gyár-üzemében; Győrben: Kárp. Fencs gyár-üzemében; J. B. és F. gyár-üzemében; Kárp. Fencs és Fleischer, Bethlenben: Berényi Daniel gyár-üzemében; Marosvásárhelyen: Fencs J. D. gyár-üzemében; Győrben: Kárp. Fencs gyár-üzemében; Vasvárhelyen: Fencs Lajos, Marosvásárhelyen: Fencs J. D. gyár-üzemében; Győrben: Kárp. Fencs gyár-üzemében; J. B. és F. gyár-üzemében; Kárp. Fencs és Fleischer, Bethlenben: Berényi Daniel gyár-üzemében; Marosvásárhelyen: Fencs J. D. gyár-üzemében; Győrben: Kárp. Fencs gyár-üzemében; Vasvárhelyen: Fencs Lajos, Marosvásárhelyen: Fencs J. D. gyár-üzemében; Győrben: Kárp. Fencs gyár-üzemében; J. B. és F. gyár-üzemében; Kárp. Fencs és Fleischer, Bethlenben: Berényi Daniel gyár-üzemében; Marosvásárhelyen: Fencs J. D. gyár-üzemében; Győrben: Kárp. Fencs gyár-üzemében; Vasvárhelyen: Fencs Lajos, Marosvásárhelyen: Fencs J. D. gyár-üzemében; Győrben: Kárp. Fencs gyár-üzemében; J. B. és F. gyár-üzemében; Kárp. Fencs és Fleischer, Bethlenben: Berényi Daniel gyár-üzemében; Marosvásárhelyen: Fencs J. D. gyár-üzemében; Győrben: Kárp. Fencs gyár-üzemében; Vasvárhelyen: Fencs Lajos, Marosvásárhelyen: Fencs J. D. gyár-üzemében; Győrben: Kárp. Fencs gyár-üzemében; J. B. és F. gyár-üzemében; Kárp. Fencs és Fleischer, Bethlenben: Berényi Daniel gyár-üzemében; Marosvásárhelyen: Fencs J. D. gyár-üzemében; Győrben: Kárp. Fencs gyár-üzemében; Vasvárhelyen: Fencs Lajos, Marosvásárhelyen: Fencs J. D. gyár-üzemében; Győrben: Kárp. Fencs gyár-üzemében; J. B. és F. gyár-üzemében; Kárp. Fencs és Fleischer, Bethlenben: Berényi Daniel gyár-üzemében; Marosvásárhelyen: Fencs J. D. gyár-üzemében; Győrben: Kárp. Fencs gyár-üzemében; Vasvárhelyen: Fencs Lajos, Marosvásárhelyen: Fencs J. D. gyár-üzemében; Győrben: Kárp. Fencs gyár-üzemében; J. B. és F. gyár-üzemében; Kárp. Fencs és Fleischer, Bethlenben: Berényi Daniel gyár-üzemében; Marosvásárhelyen: Fencs J. D. gyár-üzemében; Győrben: Kárp. Fencs gyár-üzemében; Vasvárhelyen: Fencs Lajos, Marosvásárhelyen: Fencs J. D. gyár-üzemében; Győrben: Kárp. Fencs gyár-üzemében; J. B. és F. gyár-üzemében; Kárp. Fencs és Fleischer, Bethlenben: Berényi Daniel gyár-üzemében; Marosvásárhelyen: Fencs J. D. gyár-üzemében; Győrben: Kárp. Fencs gyár-üzemében; Vasvárhelyen: Fencs Lajos, Marosvásárhelyen: Fencs J. D. gyár-üzemében; Győrben: Kárp. Fencs gyár-üzemében; J. B. és F. gyár-üzemében; Kárp. Fencs és Fleischer, Bethlenben: Berényi Daniel gyár-üzemében; Marosvásárhelyen: Fencs J. D. gyár-üzemében; Győrben: Kárp. Fencs gyár-üzemében; Vasvárhelyen: Fencs Lajos, Marosvásárhelyen: Fencs J. D. gyár-üzemében; Győrben: Kárp. Fencs gyár-üzemében; J. B. és F. gyár-üzemében; Kárp. Fencs és Fleischer, Bethlenben: Berényi Daniel gyár-üzemében; Marosvásárhelyen: Fencs J. D. gyár-üzemében; Győrben: Kárp. Fencs gyár-üzemében; Vasvárhelyen: Fencs Lajos, Marosvásárhelyen: Fencs J. D. gyár-üzemében; Győrben: Kárp. Fencs gyár-üzemében; J. B. és F. gyár-üzemében; Kárp. Fencs és Fleischer, Bethlenben: Berényi Daniel gyár-üzemében; Marosvásárhelyen: Fencs J. D. gyár-üzemében; Győrben: Kárp. Fencs gyár-üzemében; Vasvárhelyen: Fencs Lajos, Marosvásárhelyen: Fencs J. D. gyár-üzemében; Győrben: Kárp. Fencs gyár-üzemében; J. B. és F. gyár-üzemében; Kárp. Fencs és Fleischer, Bethlenben: Berényi Daniel gyár-üzemében; Marosvásárhelyen: Fencs J. D. gyár-üzemében; Győrben: Kárp. Fencs gyár-üzemében; Vasvárhelyen: Fencs Lajos, Marosvásárhelyen: Fencs J. D. gyár-üzemében; Győrben: Kárp. Fencs gyár-üzemében; J. B. és F. gyár-üzemében; Kárp. Fencs és Fleischer, Bethlenben: Berényi Daniel gyár-üzemében; Marosvásárhelyen: Fencs J. D. gyár-üzemében; Győrben: Kárp. Fencs gyár-üzemében; Vasvárhelyen: Fencs Lajos, Marosvásárhelyen: Fencs J. D. gyár-üzemében; Győrben: Kárp. Fencs gyár-üzemében; J. B. és F. gyár-üzemében; Kárp. Fencs és Fleischer, Bethlenben: Berényi Daniel gyár-üzemében; Marosvásárhelyen: Fencs J. D. gyár-üzemében; Győrben: Kárp. Fencs gyár-üzemében; Vasvárhelyen: Fencs Lajos, Marosvásárhelyen: Fencs J. D. gyár-üzemében; Győrben: Kárp. Fencs gyár-üzemében; J. B. és F. gyár-üzemében; Kárp. Fencs és Fleischer, Bethlenben: Berényi Daniel gyár-üzemében; Marosvásárhelyen: Fencs J. D. gyár-üzemében; Győrben: Kárp. Fencs gyár-üzemében; Vasvárhelyen: Fencs Lajos, Marosvásárhelyen: Fencs J. D. gyár-üzemében; Győrben: Kárp. Fencs gyár-üzemében; J. B. és F. gyár-üzemében; Kárp. Fencs és Fleischer, Bethlenben: Berényi Daniel gyár-üzemében; Marosvásárhelyen: Fencs J. D. gyár-üzemében; Győrben: Kárp. Fencs gyár-üzemében; Vasvárhelyen: Fencs Lajos, Marosvásárhelyen: Fencs J. D. gyár-üzemében; Győrben: Kárp. Fencs gyár-üzemében; J. B. és F. gyár-üzemében; Kárp. Fencs és Fleischer, Bethlenben: Berényi Daniel gyár-üzemében; Marosvásárhelyen: Fencs J. D. gyár-üzemében; Győrben: Kárp. Fencs gyár-üzemében; Vasvárhelyen: Fencs Lajos, Marosvásárhelyen: Fencs J. D. gyár-üzemében; Győrben: Kárp. Fencs gyár-üzemében; J. B. és F. gyár-üzemében; Kárp. Fencs és Fleischer, Bethlenben: Berényi Daniel gyár-üzemében; Marosvásárhelyen: Fencs J. D. gyár-üzemében; Győrben: Kárp. Fencs gyár-üzemében; Vasvárhelyen: Fencs Lajos, Marosvásárhelyen: Fencs J. D. gyár-üzemében; Győrben: Kárp. Fencs gyár-üzemében; J. B. és F. gyár-üzemében; Kárp. Fencs és Fleischer, Bethlenben: Berényi Daniel gyár-üzemében; Marosvásárhelyen: Fencs J. D. gyár-üzemében; Győrben: Kárp. Fencs gyár-üzemében; Vasvárhelyen: Fencs Lajos, Marosvásárhelyen: Fencs J. D. gyár-üzemében; Győrben: Kárp. Fencs gyár-üzemében; J. B. és F. gyár-üzemében; Kárp. Fencs és Fleischer, Bethlenben: Berényi Daniel gyár-üzemében; Marosvásárhelyen: Fencs J. D. gyár-üzemében; Győrben: Kárp. Fencs gyár-üzemében; Vasvárhelyen: Fencs Lajos, Marosvásárhelyen: Fencs J. D. gyár-üzemében; Győrben: Kárp. Fencs gyár-üzemében; J. B. és F. gyár-üzemében; Kárp. Fencs és Fleischer, Bethlenben: Berényi Daniel gyár-üzemében; Marosvásárhelyen: Fencs J. D. gyár-üzemében; Győrben: Kárp. Fencs gyár-üzemében; Vasvárhelyen: Fencs Lajos, Marosvásárhelyen: Fencs J. D. gyár-üzemében; Győrben: Kárp. Fencs gyár-üzemében; J. B. és F. gyár-üzemében; Kárp. Fencs és Fleischer, Bethlenben: Berényi Daniel gyár-üzemében; Marosvásárhelyen: Fencs J. D. gyár-üzemében; Győrben: Kárp. Fencs gyár-üzemében; Vasvárhelyen: Fencs Lajos, Marosvásárhelyen: Fencs J. D. gyár-üzemében; Győrben: Kárp. Fencs gyár-üzemében; J. B. és F. gyár-üzemében; Kárp. Fencs és Fleischer, Bethlenben: Berényi Daniel gyár-üzemében; Marosvásárhelyen: Fencs J. D. gyár-üzemében; Győrben: Kárp. Fencs gyár-üzemében; Vasvárhelyen: Fencs Lajos, Marosvásárhelyen: Fencs J. D. gyár-üzemében; Győrben: Kárp. Fencs gyár-üzemében; J. B. és F. gyár-üzemében; Kárp. Fencs és Fleischer, Bethlenben: Berényi Daniel gyár-üzemében; Marosvásárhelyen: Fencs J. D. gyár-üzemében; Győrben: Kárp. Fencs gyár-üzemében; Vasvárhelyen: Fencs Lajos, Marosvásárhelyen: Fencs J. D. gyár-üzemében; Győrben: Kárp. Fencs gyár-üzemében; J. B. és F. gyár-üzemében; Kárp. Fencs és Fleischer, Bethlenben: Berényi Daniel gyár-üzemében; Marosvásárhelyen: Fencs J. D. gyár-üzemében; Győrben: Kárp. Fencs gyár-üzemében; Vasvárhelyen: Fencs Lajos, Marosvásárhelyen: Fencs J. D. gyár-üzemében; Győrben: Kárp. Fencs gyár-üzemében; J. B. és F. gyár-üzemében; Kárp. Fencs és Fleischer, Bethlenben: Berényi Daniel gyár-üzemében; Marosvásárhelyen: Fencs J. D. gyár-üzemében; Győrben: Kárp. Fencs gyár-üzemében; Vasvárhelyen: Fencs Lajos, Marosvásárhelyen: Fencs J. D. gyár-üzemében; Győrben: Kárp. Fencs gyár-üzemében; J. B. és F. gyár-üzemében; Kárp. Fencs és Fleischer, Bethlenben: Berényi Daniel gyár-üzemében; Marosvásárhelyen: Fencs J. D. gyár-üzemében; Győrben: Kárp. Fencs gyár-üzemében; Vasvárhelyen: Fencs Lajos, Marosvásárhelyen: Fencs J. D. gyár-üzemében; Győrben: Kárp. Fencs gyár-üzemében; J. B. és F. gyár-üzemében; Kárp. Fencs és Fleischer, Bethlenben: Berényi Daniel gyár-üzemében; Marosvásárhelyen: Fencs J. D. gyár-üzemében; Győrben: Kárp. Fencs gyár-üzemében; Vasvárhelyen: Fencs Lajos, Marosvásárhelyen: Fencs J. D. gyár-üzemében; Győrben: Kárp. Fencs gyár-üzemében; J. B. és F. gyár-üzemében; Kárp. Fencs és Fleischer, Bethlenben: Berényi Daniel gyár-üzemében; Marosvásárhelyen: Fencs J. D. gyár-üzemében; Győrben: Kárp. Fencs gyár-üzemében; Vasvárhelyen: Fencs Lajos, Marosvásárhelyen: Fencs J. D. gyár-üzemében; Győrben: Kárp. Fencs gyár-üzemében; J. B. és F. gyár-üzemében; Kárp. Fencs és Fleischer, Bethlenben: Berényi Daniel gyár-üzemében; Marosvásárhelyen: Fencs J. D. gyár-üzemében; Győrben: Kárp. Fencs gyár-üzemében; Vasvárhelyen: Fencs Lajos, Marosvásárhelyen: Fencs J. D. gyár-üzemében; Győrben: Kárp. Fencs gyár-üzemében; J. B. és F. gyár-üzemében; Kárp. Fencs és Fleischer, Bethlenben: Berényi Daniel gyár-üzemében; Marosvásárhelyen: Fencs J. D. gyár-üzemében; Győrben: Kárp. Fencs gyár-üzemében; Vasvárhelyen: Fencs Lajos, Marosvásárhelyen: Fencs J. D. gyár-üzemében; Győrben: Kárp. Fencs gyár-üzemében; J. B. és F. gyár-üzemében; Kárp. Fencs és Fleischer, Bethlenben: Berényi Daniel gyár-üzemében; Marosvásárhelyen: Fencs J. D. gyár-üzemében; Győrben: Kárp. Fencs gyár-üzemében; Vasvárhelyen: Fencs Lajos, Marosvásárhelyen: Fencs J. D. gyár-üzemében; Győrben: Kárp. Fencs gyár-üzemében; J. B. és F. gyár-üzemében; Kárp. Fencs és Fleischer, Bethlenben: Berényi Daniel gyár-üzemében; Marosvásárhelyen: Fencs J. D. gyár-üzemében; Győrben: Kárp. Fencs gyár-üzemében; Vasvárhelyen: Fencs Lajos, Marosvásárhelyen: Fencs J. D. gyár-üzemében; Győrben: Kárp. Fencs gyár-üzemében; J. B. és F. gyár-üzemében; Kárp. Fencs és Fleischer, Bethlenben: Berényi Daniel gyár-üzemében; Marosvásárhelyen: Fencs J. D. gyár-üzemében; Győrben: Kárp. Fencs gyár-üzemében; Vasvárhelyen: Fencs Lajos, Marosvásárhelyen: Fencs J. D. gyár-üzemében; Győrben: Kárp. Fencs gyár-üzemében; J. B. és F. gyár-üzemében; Kárp. Fencs és Fleischer, Bethlenben: Berényi Daniel gyár-üzemében; Marosvásárhelyen: Fencs J. D. gyár-üzemében; Győrben: Kárp. Fencs gyár-üzemében; Vasvárhelyen: Fencs Lajos, Marosvásárhelyen: Fencs J. D. gyár-üzemében; Győrben: Kárp. Fencs gyár-üzemében; J. B. és F. gyár-üzemében; Kárp. Fencs és Fleischer, Bethlenben: Berényi Daniel gyár-üzemében; Marosvásárhelyen: Fencs J. D. gyár-üzemében; Győrben: Kárp. Fencs gyár-üzemében; Vasvárhelyen: Fencs Lajos, Marosvásárhelyen: Fencs J. D. gyár-üzemében; Győrben: Kárp. Fencs gyár-üzemében; J. B. és F. gyár-üzemében; Kárp. Fencs és Fleischer, Bethlenben: Berényi Daniel gyár-üzemében; Marosvásárhelyen: Fencs J. D. gyár-üzemében; Győrben: Kárp. Fencs gyár-üzemében; Vasvárhelyen: Fencs Lajos, Marosvásárhelyen: Fencs J. D. gyár-üzemében; Győrben: Kárp. Fencs gyár-üzemében; J. B. és F. gyár-üzemében; Kárp. Fencs és Fleischer, Bethlenben: Berényi Daniel gyár-üz